

L'educació del talent: el paper de l'escola i el de les famílies

José Antonio Marina

Filòsof, assagista i pedagog, director de la Universitat de Padres

Introducció

- Davant les dades de fracàs escolar del nostre país (32%), hem de deixar enrere les queixes i passar a l'acció. **En cinc anys es podria millorar dràsticament**, i es pot fer sense elevar el pressupost.
- L'augment de prosperitat econòmica ha de comportar, paral·lelament, l'augment del nivell educatiu. Si no succeeix així (com va passar a Espanya), es produeix una bombolla que acaba esclatant.
- **El 2020, el 85% dels llocs de feina seran d'alta qualificació.** En un món globalitzat, tothom competirà per la feina. El capital anirà a parar allà on hi hagi la gent ben formada.
- **Hem de posar fi al discurs pessimista:** els pares culpen l'escola del fracàs; l'escola, els pares; tothom en culpa la televisió. I els governs l'únic que fan és canviar la llei i que tot torni a començar.
- Cal mobilitzar tota la societat perquè tots eduquem. **És la tribu sencera la que educa.**

El talent

- La riquesa de les regions ja no es basa en el territori, les matèries primeres o el capital sinó en el talent col·lectiu i individual.
- El talent no és només intel·ligència. **El talent depèn de com es fa servir la intel·ligència:** enfrontar-se a problemes, buscar informació, la capacitat de generar solucions, la virtut de l'acció, la intel·ligència resolutiva, la intel·ligència pràctica, la valentia d'atrevir-se a posar en pràctica la solució triada. El coneixement científic resol només problemes teòrics. Els problemes pràctics es resolen amb l'acció, buscant la solució i aplicant-la.
- **Es pot generar el talent? Sí.** Amb educació. Abans de l'educació, les persones només tenen biologia. Per aconseguir talent cal formar en intel·ligència emocional i executiva.
- Quines són les virtuts que ha de desenvolupar un infant per a adquirir talent:
 1. **La virtut de l'acció.** Un infant passiu, sempre en retirada, rutinari, vorejant la depressió no afrontarà els problemes.
 2. **La resistència.** Un infant sempre tindrà problemes en la vida. Si formem infants vulnerables, se'ns trencaran davant els problemes.
 3. **Optimisme.** Perquè permet mobilitzar energies que el pessimisme esgota.
 4. **Sociabilitat.** Perquè entendreà millor les persones que l'envolten.
 5. **Seguretat.** Els infants insegurs s'amaguen, tenen por.

Com s'educa per al talent

- Hem de **saber com funciona el cervell** dels infants i dels adolescents. És el moment de l'epigenètica (som híbrids de biologia i cultura). Ara sabem que els lòbuls frontals, que són com el director d'orquestra del cervell, estableixen connexions amb la part de les emocions. Sabem que la majoria d'aquestes connexions es produeixen entre els dotze i els vint-i-quatre mesos dels infants. Però també sabem que, si bé hi ha una primera època d'aprenentatge molt important fins a tres anys, en l'adolescència es torna a redissenyar el cervell i es produeix una segona etapa també molt important d'aprenentatge. «El cervell d'un adolescent és com un cotxe molt potent en mans d'una persona sense carnet de conduir. És a dir, té moltes possibilitats, però cal que les aprengui a fer servir».
- **Els currículums escolars de les diverses assignatures haurien d'estar integrats.** Les habilitats per a enfrontar-se amb els problemes es poden generar en totes les assignatures. Per exemple, l'evolució històrica s'ha produït per una sèrie de problemes ben o mal resolts. La resolució de problemes no és només una qüestió de les matemàtiques o la física.

Com és el talent que s'ha d'ensenyar

- **Actiu.** «No fugiré. M'encararé amb el problema».
- **Emprenedor.** Que tinguin projectes i els desenvolupin. Cal introduir els projectes en tots els nivells educatius. És una manera de fixar l'atenció dels infants. Es parla d'un 15% d'infants hiperactius. La realitat és que només un 4% té problemes neurològics d'hiperactivitat. La resta simplement no han après a prestar atenció.
- **Motivació per a aprendre al llarg de tota la vida.** «Hem de tenir cura que aprendre sigui una bona experiència per als infants. La tendència és que hem canviat el desig de la canalla d'aprendre pel desig dels estudiants de treure bones notes».
- **Capacitat de crear.** Cal oposar-se a la rutina, la repetició i els sistemes automatitzats. Els problemes són canviants. Cal ensenyar a trobar solucions. La creativitat també es pot ensenyar.
- **Capacitat d'avaluar.** Per a distingir el que és valuós del que no ho és. Actualment vivim en un període de forta credulitat.
- **Perseverança i resistència.** Per a enfrontar-se al fracàs i aprendre dels errors.

Qui ha d'ensenyar el talent

- L'escola és la consciència educativa de la societat i té l'obligació de donar les línies que s'han de seguir. Però necessita la col·laboració de la família. Cal desenvolupar una pedagogia conjunta.

Conclusions

- Importància de l'educació durant tota la vida.
- Importància de la col·laboració entre l'escola i la família.
- L'escola és la que ha de marcar les pautes de com s'assoleix el talent.
- La consecució del talent no és cara.
- I doncs, si ens sembla important, per què no ho fem?

I també (respostes a les intervencions)

- Els pares tenen diferents vies per a ensenyar: l'exemple; el premi; la sanció (que bloqueja conductes, però no és eficient per a dirigir conductes); ajudar a trencar creences negatives (per exemple, quan un infant pensa que no serveix per a alguna cosa); suscitar els sentiments d'aprenentatge (tots els infants tenen dret a experimentar l'èxit. Si donem aquesta oportunitat a l'infant, voldrà aprendre per tornar-ho a fer bé per tornar a tenir èxit i que se li reconegui); el raonament (ha de ser la darrera línia que se segueixi, sobretot amb els adolescents, que tenen una capacitat esgotadora de raonament).
- Els sistemes educatius han estat sempre conservadors i han anat a remolc de la societat. Cada societat decidia què calia transmetre a les pròximes generacions per mitjà de l'educació. Ara la cosa es complica perquè la societat no sap ben bé què cal transmetre: cal educar per a la realitat actual? Cal educar per a la realitat futura que es preveu? Cal educar per a la realitat futura que hauria de ser? En aquest punt entren en joc les noves tecnologies, que són una possibilitat enorme i també un perill, perquè es generalitza la idea que no cal aprendre i memoritzar res perquè tot ens ho pot donar la tecnologia. En realitat ens interessa gent que entri a internet i sàpiga molt.